

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTĂ BISERICĂȘCĂ-CULTURALĂ

ORGANUL OFICIAL AL EPĂRHIIEI ORTODOXE ROMÂNE A ARADULUI

Preotul și administrarea sf. Taine a mărturisirii.

Problema mântuirii sufletului e principala preocupare a tuturor personalităților distinse, a spiritelor marcante din toate timpurile. Dela venirea Mântuitorului încoace problema mântuirii și deslegarea ei evanghelică caracterizează viața întregii omeniri creștine. Prin evanghelie, cu ajutorul divinului Învățător avem puțința îndreptării și normalizării acestei vieți, avem perspectivele unei mântuiri depline reale și vecinice. În pilda Jertfei de pe cruce își află orientarea lor sentimentul, voința și conștiința noastră. Frumseța vieții eterne ne atrage; acțiunea socială creștină creatoare de virtuți roditoare de comori cerești, dau vieții noastre pământești aspectul de legătură cu cerul.

Aceasta legătură tainică, neînțeleasă celor robiți materiei, e amenințată de năvălirile răutății, e paralizată și atrofiată de păcat și numai arta îngrijirii și conducerii sufletelor poate preveni perturbările și dezechilibrul spiritual uman.

Ca următori ai sfinților Apostoli, slujitorii altarelor au sublima misiune și marea răspundere a mântuirii sufletului. Renăscut în taina sfântului botez, omul prin abaterile și păcatele ce săvârșește, se departă de Dumnezeu, se înjosește și întunecă de nou. În taina sf. mărturisiri se înviește și renaște în întreaga sa ființă. Și dacă preotul ca administrator al acestei taine își dă sama cât e de scump un suflet înaintea lui Dumnezeu, va căuta să-l cultive și înobileze, ca pe un pom sădit lângă izvorul apelor. Preoția e arta artelor, zice sf. Grigorie de Nazianz, iar sf. Ioan Gură de Aur o înșiră între cetele îngerești. Profetul Malahia numește preotul „trimisul (solul) Domnului oștirilor”. (C. 2. v. 7)

Dar munca preotului nu poate fi încununată cu succes nici într-o direcție dacă nu are neîncetat în vedere cuvintele marelui Apostol

al ginților, adresate lui Timotelu de a fi „neprihănit, credincios unei femei, treaz, prudent, cuviincios, iubitor de străini, vrednic a învăța, nebețiv, neagresiv, nelacom, blând, necertăreț, nelubitor de bani, să-și chivernisească bine casa și să-și țină copiii în supunere cu toată ascultarea. Căci dacă cineva nu știe să-și chivernisească casa sa, cum va îngriji de biserica lui Dumnezeu”. I. Tim. 3, 1—5.

Preotul duhovnic cu calitățile aceste va fi un acumulator de forțe spirituale, un regenerator de energii vitale și un transformator destoinic al acestor energii în viața păstorilor săi. Sănătate morală, viață curată, acțiuni nobile, fapte altruiste, turma cuvântătoare hrănită cu pâinea cuvântului lui Dumnezeu, adăpată la izvoarele apei vii, pururea curgătoare ale Mântuitorului nostru, conștiințe luminate, inimi înnoite, suflete gata a se jertfi și a suferi cu Domnul și pentru El, iată ce binecuvântări vor rezulta pentru păstor și turmă ținând în samă avertismentul marelui apostol.

Devotat cu întreaga-i ființă lui Cristos, îl găsim mânuind cu dibăcie toate armele duhovnicești, luptând ca un bun ostaș a lui Cristos, parând atacuri și ferind turma de bântuilele lui veliar.

În scaunul mărturisirei căutat ca un doftor bun, ascultat ca un învățător, temut ca un judecător imparțial și drept și privit ca un părinte, va lega rane, va mângăia și îmbărbăta și va enunța în numele Mântuitorului sentințe de milostivire și de iertare. Cine are intuiția unor duhovnici cu așa însușiri, poate fi convins că multe suflete se vor trezi la o viață nouă și se vor mântui, îndreptându-se spre cer, când le sună ora populând apoi acele locașuri de lumină neapusă, pe cari le-a gătit Isus Biruitorul iadului și al morții, pentru toți aleși săi.

Să întoarcem însă privirea spre realitatea crudă a acestei vieți greu atinsă de groaznicul

cataclism și de involburarea patimilor, spre labirintul atâtor lupte și dezastre morale, spre chaosul atâtor conflicte și să ne supunem unui interogator sever, întrebându-ne: Ne-am pro-văzut cu armatura necesară ostirei noastre, am pus în lucrare tot talentul, toate energiile noastre spirituale spre a realiza cu o zi mai curând însănătoșarea vieții sufletești, refacerea morală și întronarea împărăției lui Dumnezeu ori ne-am confundat cu lumea și stihile ei? Câte suflete am adus la Cristos în scaunul mărturisirei? Avut-am acel Duh sfânt, înviitor, sfințitor și de haruri dătător, în virtutea căruia am putut lega și deslega cu conștiința împăcată, prin care am putut înțelege importanța covârșitoare a misiunii noastre care primează tot ce-i omenesc. Am cerut să ne sfințească acel tainic porumbel, care vrea să se apropie dar atâtea zăgazuri îl opresc, ca egoismul, mândria, orgoliul ș. a., ca apoi să fie sfințiți și fiii noștri într-adevăr? Am lăsat noi ca să-și falfăie și adle peste sufletele noastre aripile sale curate și sfinte ca să urmeze în mod firesc renașterea noastră, apoi a păstorilor noștri? Am întrebuințat noi cheia tainică, care deschide inimi, ca să ne facă stăpâni și îndrumători ai conștiințelor, am făcut uz de aceea baghetă magică, care ne dă puțința de a apropria suflete de Domnul a le încălzi și lumina, a le face accesibile învățăturilor Lui, supuse sfintei Lui voințe, înțelegătoare supremului sacrificiu adus de Iisus drept preț de răscumpărare pentru mulți? Cine dintre noi poate răspunde afirmativ la toate aceste, are plata și bucuria servitorilor credincioși și devotați chemării de sus, înmulțitori vrednici ai darurilor primite dela Domnul.

Succesele pastorale dobândite, rezultatele activității noastre de până acum nu ne îndreptătesc a crede că am dat lui Christos prin taina sf. mărturisiri atâtea suflete câte trebuie să se mântuiască, ca să simțim că lucrează prin noi Duhul Sfânt, ca prin niște vase alese. Nici din cei mărturisii în biserică, nici dintre aceia cari s'au mărturisit în ultimele momente ale vieții, în agonie chiar și atunci superficial și la îndemnul celor din jurul lor. Doar sufletele copiilor cari nu s'au contagiat în mocirla vieții și în vârtejul păcatelor se vor putea înfățișa curate înaintea Aceluia care a zis: „Lăsați copiii să vină la mine, că a unora ca acestora este împărăția lui Dumnezeu” și „Ingerii lor în ceruri pururea văd fața Tatălui meu care este în ceruri”, dar în aceasta privință fără vr'un merit din partea noastră.

Spre a putea apoi vindeca de boale sufletești pe alții, trebuie să ne vindecăm întâi înșine de

ranele păcatului. Căci „orb pe orb de va povățui, amândoi vor cădea în prăpastie”. Ori „doftore vindecă-te însuși”. Noi înșine n'am profitat din mărturisirea noastră, am rămas aceiași oameni, cu aceleași scăderi, patimi și viții. Dovadă căderile grave ale unor frați în Domnul, cari discreditează tagma noastră și fac iluzorie și munca celor ce răvnesc o cale mai înaltă. (I. Cor. 12. 31). Căderi dezastruoase, în lumina zilei, între oamenii cu ochii ațintiți spre cler, ventilate în presă, cari te fac să mergi cu fruntea plecată și cu teama, că ești arătat cu degetul. Să nu mai fie!

Nu am adâncit în deajuns prea însemnata chestiune a convertirii și renașterii noastre spirituale și apoi a turmei care își așteaptă preotul apostol, cat het-învățător, duhovnic și mai pe sus de toate pe misionarul, vestitorul voinței lui Dumnezeu cu viața sa austeră, cu devotamentul, abnegația și jertfirea sa pentru idealul creștin.

Silinte pentru dobândirea încrederii, relații orietenești, calde, sincere, de iubire și sprijin moral, iată barometrul gradului nostru de înțelepciune, iată pe ce cale vom putea fi căutați și ascultați în scaunul mărturisirii.

Când cuvântul nostru lămurit, cald și vibrant va fi sprijinit pe o viață curată, nu se poate să nu fie binecuvântat! Când gesturile, atitudinile și faptele cu un cuvânt toate manifestările sufletului nostru stau în acord cu voința divină, cu morala evanghelică, atunci va crește încrederea în noi și inimile închise cu atâtea zăvoare se vor deschide.

Mântuitorul nostru zicea în rugăciunea de încheiere a activității sale pământești: „*Și pentru dânsul eu mă sfințesc pe mine însumi pentru ca și ei să fie sfințiți în adevăr.*” (Ioan 17, 19) Lipsit de sfințenia ce însuș și-o face, preotul nu poate înălța moralul credincioșilor, nu poate produce valuri de lumină și căldură în suflete și nu poate face simțită iertarea ce-o așteaptă penitentul. Dintr'un vas gol nu poți bea, pomul fără rod produce numai umbră. Preotul funcționar, actorul care așteaptă căderea cortinei pentru reconfortare, de scaunul mărturisirei are oroare, când ar fi vorba să stea ore întregi în ascultarea unor desvinovățiri și destăinuirii, de multe ori plictisitoare. Preotul formelor, al ritualismului și mecanismului, nu pregătește cu meditații și predici pe penitenți, ascultă impacient, neliniștit, scoate ceasornicul, între utrenie și liturgie mărturisește mulți creștini, cari urmând unui obicei, vreau să pară înaintea celorlalți curății ca să se poată și împărtăși mai mult pentru ochii lumii.

Pentru administrarea conștientă și rodnică a sf. taine a Pocăinței se reclamă pregătirea noastră cu rugăciuni, meditații și citiri biblice, la fel cea a creștinilor. Copiii în școală cu multe zile înainte, ceilalți în sf. biserică în mod sistematic, mai multe Duminici în șir. Li se va predica despre trebuința curățirii sufletului spre a se uni cu Domnul în sf. euharistie, felurile păcatelor, cunoașterea și ferirea de ele, datoria de a le mărturisi cu cântă ca vameșul, ca fiul răătăcit, ca Zachei, ca păcătoasa și ca alți convertiți la Domnul. Pocăința lui David, a lui Manasie și a celor din Ninive se va scoate de asemeni în relief. Se va cuvânta despre urmările păcatului pentru trup și suflet, îndelunga răbdare și bunătate a lui Dumnezeu. Tot astfel se va lămurii și trebuința împreunării cu Domnul în sf. taină a euharistiei. Preotul să arate cu citate din S. S. scrierile s. Părinți apostolești și ales s. Părinți, că numai Apostolii și următorii lor în virtutea darului primit prin punerea mâinilor și rugăciunile, arhierului au dreptul și datoria să administreze ss Taine, că deslegarea și iertarea să enunțe în numele lui Isus Christos în senzul cuvintelor evangheliei dela Matei C. 18.18 „Adevăr zic vouă, ori câte veți lega pe pământ vor fi legate și în cer și ori ce veți deslega pe pământ, va fi deslegat și în cer.” (Ioan 20. 23, Fapte 20. 28) I. Cor. C. 4 v. 1. „Iată cum trebuie să fim priviți noi: ca niște slujitori ai lui Cristos și ca niște administratori ai tainelor lui Dumnezeu.”

Cetirea rugăciunilor pentru mărturisire să se facă fără grăbire, lămurit, iar la însuși actul mărturisirii înfățișarea noastră să fie atractivă, prietenească, blândă, smerită cu o veselie sufletească înviorătoare. Întrebările să fie scurte, concise, adresate cu dragoste, căldură și bunăvoință. Să nu fim bănuși că am cunoaște vr'un păcat al penitentului. Însăși deslegarea — dacă penitentul e vrednic de ea — să se face cu cea mai simțită căldură și iubire, iar canonul sau epitimia să se aplice mai nainte cu deosebită grijă, având în vedere situația materială, starea socială, gradul cultural, etatea, sexul și în deosebi gravitatea păcatului. Între altele se va stăruia la cei ce își recunosc păcatul furtului așa de răspândit la poporul nostru, ca prețul obiectului furat să nu intre în vistieria bisericii de vreme ce câștig neonest este. Avem exemplul lui Zacheu. În alte multe cazuri de mărturisiri vor indica metoda potrivită: experiența pastorală, prudența și înțelepciunea duhovnicului. Atenuarea canonului va rezulta din vădita înfrângere și vărsarea lacrimilor cari dau adeseori dovada unei pocăințe vii, statornice și rodnice.

Nu întrelas a aminti că lipsa canonului de pocăință la mărturisirea preoților diminuează importanța sf. Taine a mărturisirii; nu e făcut lucrul integral și ușor poate să intre în administrarea tainei și în parohii. Canonul aplicabil la preoți ar fi: cetirea sfintelor scripturi cu prelucrarea unor texte privitoare la această taină, scrierile sfinților apostolești și bisericești, rugăciuni și înfrânări. Tot așa la intelectuali cu adausul, că cei cu situații materiale bune vor face dăruiri, ofrande pentru săraci, sinistrați și biserici etc.

Duhovnicul va purta regulat condica celor mărturisiți și cuminecați însemnând pe cei cari se mărturisesc mai de multe ori anual, pe cei mărturisiți acasă și la Mănăstire, și nu va scăpa din vedere progresul în viața religioasă morală și satisfacerea îndatoririlor ce s'au luat la spovădanie.

Cei cu defecte corporale și spirituale au nevoie de un tratament special.

Copiii, școlarii să fie mărturisiți individual ca vârstnicii. Cu ei se va pune temelia administrării sf. taine cu continuitate pentru toate vârstele. Să-i deprindem de pe acum, ca să avem biserica activă, fortificată cu tranșee și redute puternice, ca zidurile Ierihonului sectar, ale bolșevismului religios, să să năruie sub puterea glasului de chemare la Christos a Bisericii române ortodoxe!

Mărturisirile cu ocazia misiunilor pentru popor sunt mai eficace. De preotul străin, e firesc, să să apropie cu mai puțină sfială cei cu conștiința supraîncărcată, dar au desavantajul, că duhovnicul misionar nu poate cunoaște individualitatea penitentului, nici firea și cultura lui.

Nu vom trece cu vederea controlul celor mărturisiți, procedând în consecință față cu bețivul, incestuosul, martorul fals, calomniatorul, hulitorul celor sfinte, cari sunt recidiviști.

Am reliefat în puține cuvinte calitățile cerute la administrarea sf. taine a mărturisirii și metoda de urmat. Subiectul e tratat în revistele teologice și în cărțile didactice pe larg fiind însăși viața în complexul ei atât de bogată în manifestări, atât de variată, iar sufletul o forță, ce trebuie mereu studiată, pătrunsă, înțeleasă, fiind în esența sa de origine Dumnezeiască. Deci mântuirea și fericirea lui să fie principala și continua noastră preocupare, pentru că după cuvântul prorocului, Dumnezeu ne va face răspunzători, zicându-ne: „*Volu cere din mâinile voastre sufletele lor.*”

Să recunoaștem rostind un „mea culpa”, că am întrelăsat cel mai puternic mijloc de

educație și păstorire, administrând s. taină a pocăinței în cele mai multe cazuri superficial, fără pregătire de cu bună vreme fără acel scrupul și zel reclamate de covârșitoarea ei importanță în economia divină a mântuirii sufletelor.

Revenirea la disciplina veche a bisericii cu eliminarea și amputarea părților ce contaminatează corpul bisericii, ar facilita în mare măsură munca duhovnicului. Toleranța de a egală pe toți cei botezați — fără considerare la felul lor de viețuire — ar treui abandonată. Legăturile sacramentale și cele culturale cu cei degenerați, incorigibili și refractari, fără șanșe de convertire, trebuesc întrerupte. „Să-ți fie ție ca un păgân și vameș (Matei C. 18 v. 17.)

Nu o revenire de silă, pe patul de moarte ci una spontană imediată și sinceră, ca să dispară bănuiala, că suntem datorți a arunca mărgăritarele noastre înaintea porcilor (Matei C. 7 v. 6.) că trebuie să deslegăm și împărțăm pe orice decăzut fără semne de pocăință, cum se practică spre durerea noastră în unele locuri.

În opera de reîncreștinare se cere o selecționare a fiilor bisericii pe cari trebuie să-i luminăm și întărim prin catehizare metodică, și să-i desăvârșim prin evanghelizare însuflețită, sistematică. Apoi ca duhovnici coștienți și zeloși vom avea fericirea să vedem multe suflete renăscute, așteptând — ca floarea soarelui — roua Duhului dătător de viață și îndreptându-se d'apururi spre eternul soare spiritual Christos Domnul nostru.

C. Popescu
preot

Flori din ogrorul creștin.

I. Micul prinsonier.

Trifu era copil de 13 ani. Tatăl său soldat de graniță. În primăvara anului 1915 soldații austriaci trec Dunărea în Sârbia, dau foc unei șure și aruncă în aer casa unde erau apărându-se 3 soldați între cari unul era tata lui Trifu. În zorii zilei, nebănuind nimica, Trifu veni cu desăgii, aducând mâncare soldaților.

Este prins, legat și adus ca prinsonier. Ajunseră cu luntrea la mijlocul Dunării. Trifu știind ce-l așteaptă cu o hotărâre eroică vrea să se arunce în apă. Mișcarea este prinsă și baloneta jandarmului nemilos îi străpunge pieptul. — Este internat într-o casă. Medicul și câteva doamne îi dau îngrijirea.

N'a vorbit cu nimeni. Abia după două zile cere să-l se aducă Preotul.

„Părinte mori... mă doare... Biata Mamă numai pe mine mă are!“... Și cuvintele i-se înecă într'un plâns.

„Am o dorință. Vreau să mă cuminec“... Niciodată nu m'a emoționat cuvintele sacre rostite pe șoptite: „Cred Doamne și mărturisesc“... ca a atunci Ochii lui negri, erau înecați în lacrimi... pieptul îi sălta, iar sudorile reci ale morții ca niște boabe mari se iviră pe frunte. Când i-s'a întins sf. Cuminecătură vroia să se ridice, dar n'avea putere și căzu înapoi.

Abia răsuflând a zis: „Părinte țin mîna, ca să mai pot face odată sf. cruce...“

Spasmul morții în luptă cu seninătatea și liniștea sufletului împăcat cu sine, că s'a îndeplinit ultima dorință și datorie creștină ne-a impresionat mult.

Vroia să mai zică ceva. Scripl din ochi. Preotul se apropie de el, și-l întrebă: „Mai ai vre-o dorință?“ „Da“. Am în „prășchie“ niște bani... Să-m faci o rugăciune“. Era istovit.

„Încă ceva Părinte“... Stam încremenți înaintea lui în așteptarea dorinței. Se auzi un horcăit și Trifu cu ochii deschiși și scăldați în lacrimi, cu fața zimbitoare de erou, ș'a dat Duhul.

Comandamentul militar a ordonat să fie îngropat „ca un câine“. Doi soldați l'au dus la groapă pe o scândură, acoperit cu o pânză. În amurg de seară Preotul a săvârșit progrebarea la groapa lui Trifu înconjurată de femei, bătrâni și copii. Preotul a dat binecuvântarea și a plâns îndelungat.

La groapa lui Trifu n'a plâns Mama lui în schimb l'au plâns ca și pe al lor atâtea Mame din sat. Eră doar un copil a unui biet român din Sârbia. N'o să asist niciodată la o înmormântare mai sinistră decât aceea alui Trifu.

Până târziu noaptea pe celalalt mal a Dunării se putea vedea și auzi o femeie care își chieamă pe nume pe fiul său. „Trifu mamei, dar vino înapoi!“... Și nu s'a mai întors Trifu.

II. Un anonim.

Îl vezi adeseaori stând în adâncă smerenie într'un colț din Biserică. Un bun creștin și un bun cunoscător a cărților sfinte. Natura l-a înzestrat și cu un talent artistic. Pictează. Dar numai tablourile religioase și ale sfinților. Școală de Bellearte n'a făcut, cu toate acestea are lucrări de o remarcabilă valoare artistică. Dacă îl întrebi cum lucrează, unde a învățat pictura îți răspunde: „N'am învățat să pictez, dar știu să mă rog“.

„Înainte de ce m'aș apuca de lucru stau într'o adâncă meditare, mă rog îndelungat și profund și penelul saltă pe pânză. Și vezi așa se face tabloul“.

Într'o Duminică la capela unei școli vād pe Anonimul meu. Se apropie de mine și îmi zice: „Părinte săracă e capela aceasta. N'are nici un sfeșnic să aprinzi o luminare n'are nici un analog să așezi pe ea vre-o icoană...“ „O să le fac eu“. Zis și făcut.

Mare mi-a fost bucuria când într'o Duminică intrând în capelă am văzut pe lângă cele făgăduite

și 2 strane pentru cântăreți, iar de-a dreapta iconostasului un tablou mare reprezentând pe „Isus în grădina Ghetsemani” de-a stânga „Isus pe mare”.

Deasupra ușei la — intrare în interior — tabloul „Ingroparea lui Isus” și în altar „Isus pe cruce”.

Am întrebat pe servitor, cine a adus tablourile. Mi-a răspuns: „Domnul acela care a făcut și sfeșnicile și analogul; cum îl chiamă, nu știu”. „N'a vrut să spună”.

Aflând anonimul nostru de înființarea unei capele la Penitenciar, ne-a adus un tablou frumos înfățișând pe „Hristos răstignit pe cruce”.

Când a fost P. S. S. Episcopul nostru Grigorie la Timișoara în ziua de 17 Martie a. c. Anonimul nostru a crezut că face bucurie P. S. S. puind la dispoziție 4 aere mari confecționate de el însuși. N'a vrut să se înfățișeze nici de rândul acesta. Le-a trimis cu un om de serviciu cu o mică epistolă în care își exprimă dorința ca P. S. S. să doneze aceste odoare la 4 biserici sărace din Eparhie.

Aceste sunt donațiunile sale recente. Bisericiile din Bucovaș, Borloveni, Mănăstirea Izvor Foba se mândresc cu tablourile în oleu donate și executate de Anonimul nostru.

Pentru Episcopia din Timișoara are rezervată lucrarea sa cea mai mare: „Cina cea de taină” în dimensiune de 3/2 m. la care a lucrat 3 ani necontenit, și pe care ține să o doneze primului Episcop român ortodox din Timișoara.

Am ținut de datoria mea să arăt aceste lucruri ca să se cunoască că încă sunt creștini darnici și iubitori a frumseții casei lui Dumnezeu.

De încheiere rog pe anonimul meu să mă lerte, dacă chiar în butul unei supărări — care cred va fi de scurtă durată — îl divulg numele, Anonimul binefăcător este: Dl. Lucian Ursulescu funcționar superior la Direcția poștei din Timișoara.

III. Mă...

Era în anul 1917 într'un sat sărac pe malul Dunării. Criză de alimente. Sărăcie neagră...

Intr'o zi văzui o femeie, mamă a 7 copii cel mai mare de 10 ani, — soțul la armată și locuia biata femeie la margine de sat, într'un cort... Era țigancă.

A bătut săraca des de dimineață pela ușile creștinilor după o fărâmară de mălai. Cu sufletul negrit de durere, cu gândul poate la soțul ei îndepărtat, amețită de foame se strecura ca o stafie pe lângă uclii gardurilor, când iată se trezi de un strigăt.

Se cutremură... Trecea pe lângă gardul școlii unde erau internați, provizor prizonierii italieni aduși pentru lucru abea de două zile. Erau hameșiți de foame.

O mână lungă și uscată se întinse prin crepătura gardului, un glas răgușit și obosit se auzi. Și când biata femeie se trezi la realitate văzu doi ochi mari și uscați, băgați în ceafă... „Pane Mangiare!” (Pâne, mâncare!)

Strigătul acesta disperat și întinderea mâinii făcu pe biata femeie să stea uluită pe loc. În minte îi năzărî ca niște fantome copilașii ei, cari de dimineață așteptau sosirea mamei și cu mâinile întinse par'că îi strigau: „Dă-ne mâncare”!

Și cu toate acestea privirea acestui bărbat, om în toată firea și muritor de foame, a stors o lacrimă din ochii ei. Ș'a întins mâna în straiță, repede luă o bucată de mălai rece și l'a întins soldatului flămând.

Dar iată că a prins de veste și ceilalți camarazi de suferință, alergară cu toții la gard, își întind mâinile și se auzi în cor strigătul lor:

„Pane, Mangiare”!

Biata mamă a 7 copii flămânzi nu mai știa ce să facă; sta năucă. Mila și compătimirea o copieșise. Întinse mâna în straiță, dădu încă de câteva bucăți de mălai, le întinse... și

fugii mai departe.

Acasă copiii o întâmpinară cu strigătul: „Mamă dă-ne de mâncare”. Iar ea sărmana își frângea mâinile și plângea.

Și copiii nu înțelegeau de ce plânge Mama lor.

Timișoara, 1929

T. G.

Datorie și răsplată creștină.

Meditație.

...Ce eram datori să facem am făcut
Luca 17-10.

Iată un Imperativ creștin al datoriei. Un motiv divin pentru cel ce vrea să facă binele, o răsplată originală și specifică creștină pentru cel ce a făcut binele.

Cuvintele acestea pot fi suficiente și pentru acel creștin, cari au oroare de textul Evangheliilor cu numărul capitolelor și al versetelor în frunte. Pentru aceștia ele pot grăi modern și laic de tot, aproape în limbajul lui Kant.

Sunt cuvinte frumoase acestea. Frumoase prin faptul, că ele nu dispenzează pe nimeni. Frumoase prin faptul, că le poate și trebuie să le pronunțe ori cine. Și fac greșală mare acela cari cred că aceste cuvinte privesc numai pe preot. De ce oare numai preotul e obligat să fie cinstit? Ne uităm urât când un preot prosperează în cele materiale. Laicul crede, că e o datorie capitală de a deveni bogat; de ce oare nu ar considera tot datorie de a deveni și cinstit, căci nu-l nimeni dator a deveni bogat; cinstit însă, da. Pentru acela ar trebui ca înainte de a ne face, preoți, avocați, medici, să ne facem oameni. Și iată că într'un moment de inspirație paradoxală, mă gândesc, cât de puțin sinceri și logici suntem noi oamenii în valorificarea aptitudinilor. De pildă cineva vrea să se facă pantofar, trebuie stagiu și examen; altul vrea să se facă militar, un altul învățător, la

toți le pretindem examen înainte de a obține aceste titluri. Căți nu solicităm însă titlul de om, — încă de om cinstit — fără ca să facem examene publice ori măcar un examen individual în conștiința noastră! Desigur să ne zicem: „slugi netrebnice” ori „sunt cel mai mic” așa cum zicea Sf. Apostol Pavel sau să vorbim despre noi așa cum vorbea un Socrate despre sine, ne vine greu în secolul acesta așa de grandoman. Trebuie însă să ne devină aceasta posibil, căci Isus întrevăzând posibilitatea a zis, „Fiți desăvârșiți”.

Și întru cât Isus a zis aceste cuvinte, noi avem multe de făcut, și de împlinit. Avem datoria să ne întrecem pe noi înșine pe cei cari am fost eri, azi; avem porunca mare de a nu ne mulțumii cu omenia noastră prezentă, ori cât de mare și de desăvârșită am vedea-o; avem datoria să aducem cerul pe pământ, să ne încercim, să ne transhumanăm — cum zice Papinul — și dacă am făcut toate acestea, să nu zicem decât: „ce eram datori să facem am făcut”. Și încă odată zic, multe suntem datori să facem: Dragostea noastră e încă egoistă și exclusivistă; bucuria noastră e vie și intensă numai la răul altuia, încă nu putem să ne bucurăm cu cei ce se bucură; suprafața păcii, noastre e frământată de valurile și clăbucii mâinii; îndelunga noastră răbdare e redusă la scurta răbdare; bunătatea și milostenia noastră, e încă tot zeciuală din izmă și din mărar; credincioșta, evlavia și înfrânarea noastră încă e tot demnă de mustrarea și de mânia sfântă a Mântuitorului. Din creștinismul adus de Isus a mai rămas doar numele. Ce ironică recunoștință față de Fiul lui Dumnezeu!

Din ce am fost datori să facem, prea puțin și prea puțin am făcut. Desigur cauza și scuza e același veche și îngustă: nu e răsplată, nu e recunoștință pentru binele ce-l fac, ori alta și mai glumeață: nu pot să fac în ziua de azi ceea ce-mi cere Isus. Motiv de a nu face binele, fiindcă nu e răsplată, nu poate fi pentru un bun creștin. Cuvintele: „Ce eram datori să facem am făcut” e singura răsplată pură și divină, singura răsplată unde nu intră nici un fel de tocmeală și de precupețire. De pot aceste cuvinte răsplăți și mulțumi pe cineva de orice sacrificiu ce l-a făcut, e semn că a devenit creștin; dacă nu-l mulțumesc, e semn că nu e creștin. E singura răsplată pe care primindu-o cu voe bună, are însușirea de a te deosebi de filii lumii, are însușirea de a striga: tu nu ești ca ceilalți, tu ești mai presus de ceilalți.

Este aci o idee sublimă, și nu e mirare dacă pe cineva nu-l entusiasmează și nu-l răscolește sufletul. Trebuie să ai în suflet ceva din această concepție, cristiană. Trebuie să ai pe Cristos în suflet ca să poți zice: ce frumoase și mângăietoare cuvinte.

Mie-mi se pare că aceste cuvinte, spun ceiace n'a putut spune o lume întreagă până azi; mi-se pare că răspund la toate întrebările ce și le poate pune un suflet chinuit, un suflet animat de idealuri creștine;

mi-se pare că atunci când zdrobit de loviturile ironice ale vieții, atunci când nu te poate mângăia nici tată, nici prieten, nici o altă înțelepciune lumească, atunci zic, mi-se pare că aceste cuvinte conțin secretul magic. Sunt petricele din temelii bisericii lui Cristos. Sunt cuvinte de cântare creștină, cuvinte de rugăciune creștină. Și ar fi creștinesc ca după fiecare zi de fapte bune, seara după ce ne-am zis rugăciunile, să încheiem ștrul lor cu aceasta.

Când ne-am scuza pe de alta parte, că nu știm ce să facem, sau nu putem face nimic, atunci când nu găsim destul îndemn în cele patru Evanghelii, atunci să ne lăsăm muștrați de următoarele cuvinte ale filozofului păgân Marc Aureliu: „Nu poți dobândi nici o admirație mulțămăită spiritului tău. Bine. Fie! Dar există multe alte însușiri despre cari nu poți zice că n'ai fi capabil de ele. De aceea scoate la iveală în persoana ta acele calități cari sânt cu totul în puterea ta, fi deschis, onest, harnic, nelacom după plăceri; mulțumit cu destinul tău, cumpătat binevoitor, generos, simplu, serios și mărinimos. Nu simți, sub câte aspecte favorabile te-ai fi putut arăta deja fără să mai fi nevoit să te scuzi cu lipsă de vocațiune naturală? Și cu toate acestea rămâi de bună voie îndărătul acestei perfecțiuni”.

George Perva.
candidat de preot.

Tinutul Hălmagului.

Perfectuarea organizării inv. în epoca de înflorire a jud. Zărand: 1862—1876.

De Tr. Mager, prof.

Anul școlar 1862—1863.

Raportul pp. Moldovan¹⁾, datat la 4 Aug. 1863 prezintă următoarea situație:

Localitatea unde se află școala	Numele învățătorului	Elevi	Edificiu școlar
1. Hălmagiu, cl. I.	Ioan Costina	21	în edificare
2. Hălmagiu, cl. II	Nicolae Joldea	41	în edificare
3. Aciua	Simeon Tomșe	19	edificat
4. Aciuța	Nicolae Ursuțiu	32	edificat
5. Măgulița	George Lucaciu	37	nu este
6. Ociu	Nicolae Lucaciu	33	edificat
7. Hălmăgel	Nicolae Colf	24	nu este

¹⁾ Arhiva eparh. Arad, No. 653—1863.

Anul scolar 1863.—1864.

Se instită asupra studiului economiei

Ministerul Instrucțiunii se interesase prin inspectori trimiși la sate de soarta studiului economiei, adică a științelor agricole. Școalele noastre nu se ocupaseră de aceasta parte a programelor de învățământ și la cercetarea ministerului, Consistoriul din Arad răspunde prin raportul Nr. 299 din 3 Aug. 1864, în sensul că economia nu se propune, fiindcă nu sunt manuale pentru această disciplină. Mentalitate greșită încă depe acea vreme, căci pentru familiarizarea elevului cu noțiunile agricole, se impune crearea unei grădini școlare, manualul căzând pe planul al doilea.

Situația acestui an șc. se prezintă în următorul chip:

1. Hâlmagiu, cl. I. Ioan Costina.
2. Hâlmagiu, cl. II. Nicolae Joiden.
3. Hâlmăgel, Nicolae Colf.
4. Pieșcușia, Nicolae Ursufiu.
5. Aciua, Simeon Tomșa.
6. Ciuiu, Gheorghe Lucaciu.
7. Ocni, Nicolae Lucaciu.

Vedem că școala din Aclușa revine la Pleșcuța, iar cea din Măglicea la Ciuciu, dupăcum fusese la început proiectul.

Anul scolar 1864—1865.

Situatia anului acestuia:

1. Hălmagiu, cl. I. Ioan Costina.
2. Hălmagiu, cl. II. Nicolae Jo. dea.
3. Hălmăgel, Nicolae Colf.
4. Actua, Simeon Tomşa.
5. Ciuci, Gh. orghe Lucaci.
6. Pleşcuţa, Petru Morodan.
7. Ocni, Nicolae Lucaci.

Examele semestrului de vară în Aciua s'a ținut la 25 Iunie, la care a asistat pe lângă protopopul Moldovan și pretorul Alexandru Șterca Șuluțiu. Inv. Tomșa demisionează din învățământ, — zice el — din pricina salariului prea mic Pp Moldovan în raportul său către Consistor spunea că Tomșa e unicul fiu al unor părinți bogați, ginerele popii, și că nu se ține de școală.¹⁾

Anul scolar 1865—1866.

Se deschide cl. IV a șc. normale și a șc. de fete în Hăl-
magiu 4 școli noi, anume în Lazuri, Dumbrava, Tălagiu
și Cristești.

Proiectul de intensificare a învățământului, debătut întâia oară în ședințele consiliului județean din toamna anului 1861, menținându-se și în preocupările anilor viitori, abia acum începe a se traduce în faptă.

Se deschide cl. IV a șc. normale și se înființează școala de fete din Hălmațiu, cari posturi se îndeplinesc prin perechea de dascăli Ioane Popescu și soția sa Iudita. I. Popescu vine dela școala normală din Brad, stud. ase la liceul din Alba Carolina, terminând în anul 1847/48 „primae humanitatis clausis” și era și hirotonit de preot. Din anul acesta începând șc. din Hălmațiu numără 4 puteri didactice.

Ci. 1—li se numeau *școala elementară* și o susținea orașul Hălmgiau împreună cu cele 6 comune afiliate.

Cl. III—IV se numeau *școală normală*; pe inv. dela cl. III îl susținea tractul pp., pe cel dela cl. IV fondul gimnaziului din Brad.

¹⁾ Arhiva eparch. Arad, Nr. 699—1865.

Școala de fete o susținea tot tractul protopopesesc. Situația anului acestuia este următoarea:

1.	Hălmăgiu,	șc. elem. cl. I—II,	Ioan Costina.
2.	"	șc. normală cl. III.	Nicolae foldea.
3.	"	" " cl. IV.	Ioan Popescu.
4.	"	școala de fete " "	Luiza Popescu.
5	Ociu	șc. elem. " "	Nicolae Lucăciu.
6.	Hălmăgel	" " " "	Nicolae Colf.
7.	Căciu	" " " "	Petru Pecurariu.
8.	Acăia	" " " "	Gh. Lucăciu.
9.	Pleșcuția	" " " "	Petru Morodan.
10	Lazuri	" " " "	Gavril Cristea.
11.	Dumbrava	" " " "	Nicolae Sabo.
12.	Talagiu	" " " "	Dimitrie Popp.
13.	Cristești	" " " "	Nicolae Costina.

Se deschid, deci patru școli nouă anume în Lazuri, Dumbrava, Talagiu și Cristești.

Dela 1868/69 școala din Cristești se mută la Bănești, unde rămâne până la preluarea imperiului român, Cristeștii, rămânând tot timpul afiliați cu școala la Bănești.

Anul scolar 1866—1867.

Pp. Petru Moldovan insp. șc. este suspendat. Funcționează din nou școala din Brusturi.

N'am aflat situația completă a acestui an.

Din diferite acte ştim că la şcoala din Brusturi a fost numit absolventul de „pedagogie”, Iosif „Mezeş-lau”, pe care-l vedem mai târziu scriindu-se „Mizeşiu”. („Mezeşlau Mezeşlaw”, probabil o corupţiune în senz slav, dar fiind că la Consistoriul din Arad domnia încă tradiţia sârbească, care a făcut din „Popa”, „Popescu”, „Petrescu”, etc. totdeauna „Popovici”, „Petrovici”, etc.) Petru Pecurariu din Ciuciu renunţă la post, venind în locul lui Petru Borlea. În Pleşcutin, în locul lui Petru Morodan vine Feir Nicolae. Ştim mai departe că în Halmagiu funcţionează aceiaşi 4 inv. caşi în anul trecut, asemenea în Halmăgel, Nicolae Coif

Foarte probabil în anul acesta au funcționat 11
scoale cu 14 inv.

O grea pierdere suferă învățământului de aici în urma suspendării pp. Petru Moldovan prin sentința adusă în ședința cons. din 17 Aug. 1866.¹⁾ Îl substituie deocamdată pp. Butenilor Despre pp. Petru Moldovan vom vorbi la finea acestui capitol.

1), Arhiva eparh. Nr. 1267—1866.

INFORMATIUNI

Personală. P. S. Sa Episcopul nostru Grigorie, a plecat Miercuri în 31 Iulie, a. c. însoțit de I. P. C. Sa Arhimandritul Dr. I. Suciu — la băile Borsec, pentru recreare.

Spre știre. Articolul „Din trecutul Aradului” apărut în numărul trecut al revistei noastre este scris de părintele Florian Codrean preot în Arad.

D-I Coriolan David învățător și Dșoara Victoria Mihailovici și-au serbat logodna în Murani la 21 Iulie 1929.

Felicitările noastre.

Înștiințare.

Epuiându-se cartea: „Prelegeri academice despre Liturgica Bisericii dreptcredincioase răsăritene” de Mitrofanovici-Tarnavski, I. P. S. S. Mitropolitul

Nectarie al Bucovinel, fost profesor de teologie practică la Facultatea de Teologie din Cernăuți, văzând lipsa acestui op, a hotărât s-o retipărească, revizuiind-o și adăugind-o.

În curând va apare în editura Consiliului eparhial noua ediție, tipărită pe hârtie velină având peste 900 de pagini. Costul unui exemplar va fi aproximativ 800 Lei.

Cei ce doresc să aibă această lucrare voluminoasă și temeinică, o pot comanda de pe acum dela Consiliul eparhial, secția culturală din Cernăuți.

Publicând această înștiințare, facem apel la toți P. P. C. Protopopi și Preoți, să facă tot posibilul, de a se providea personal — cei ce nu ar avea o — cu această carte, și ca să fie recomandată și în atenția intelectualilor iubitori de biserică.

Comandele să se facă deadreptul, pe protopoplate; iar nouă să ni-se arate pe 1 Septembrie a. c. numele celor cari se vor fi abonat până la acel dat.

Arad, 19 Iulie 1929.

Cons. Epar. ort. rom. Arad.

Publicație minuendă.

Pe baza devizului de spese aprobat din partea Ven. Consiliu Eparhial sub Nr. 4204 | 1929 pentru repararea Sfintei Biserici ort. române din Caporal Alexa, se publică licitație minuendă cu oferte închise, pe ziua de 11 August a. c. orele 4 p. m. în localul Școalei No. 3 din loc, pe lângă următoarele condițiuni:

1. Planul, devizul și condițiunile se pot vedea zilnic la oficiul parohial din Caporal Alexa.

2. Anteprenorii nu vor putea pretinde nici un fel de spese pentru participarea lor la licitație.

3. Concurenții vor înainta deodată cu ofertele și vadiul de 10%.

4. Consiliul parohial își rezervă dreptul de a încredința lucrările acelui anteprenor, în care va avea mai multă încredere.

5. Ofertele și vadiul de 10% sunt a se înainta până la 10 August ora 6 p. m.

6. Vadiul se va restitui anteprenorilor cari n-au obținut lucrările, îndată iar acei care va fi încredințat cu executarea, după colaudarea lucrărilor.

Caporal Alexa, la 31 Iulie 1929.

Consiliul Parohial.

Nr. 4253 | 1929.

Comunicat.

Sfântul Sinod cu adresa Nr. 702 | 1929, Ne comuniă următoarele:

„În conformitate cu hotărârea Sfântului Sinod, luată în ședința dela 30 Malu a. c. și în urma înțelegerii stabilite între Noi și Sfânta Patriarhie Ecumenică de Constantinopole, cu frățească dragoste avem onoare a Vă aduce

la cunoștință, că de perfect comun acord s'a fixat sărbătoarea Sfintelor Paști în anul viitor 1930 în ziua de Duminecă 20 Aprilie după calendarul Iulian îndreptat, corespunzătoare zilei de 7 Aprilie după calendarul Iulian necorectat

Aducându-Vă aceasta la cunoștință, Vă rugăm a dispune să fie făcută cunoscut tuturor credincioșilor din acea de Dumnezeu păzită Eparhie, prin mijloacele de care dispuneți.

Arad, la 22 Iulie 1929.

† GRIGORIE m. p.
Episcop.

CONCURS.

Pentru îndeplinirea parohiei Andrei Șaguna care este de clasa a doua, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în organul Diecezan Biserica și Școala.

Venitele parohiei sunt.

1. Sestunea parohială.

2. Birul parohial 15 litre de grâu dela fiecare număr de casă.

3. Stolele legale.

4. Cvarțir în natură.

Integritatea de salar ce se va obține de la Stat. Alesul va suporta la timp toate impozitele după beneficiul său parohial.

Concurenții vor adresa rugarea de Concurs ajustată regulamentar către Consiliul parohial ort. rom. Andrei Șaguna și o vor trimite la Oficiul protopopesco ort. rom. Arad.

Reflecții cu știrea prealabilă a protopresbiterului tractual se pot prezenta în termenul concursului în parafisul din loc spre a-și arăta dexteritatea în cele rituale și oratorice.

Recurrentul dacă este din altă dieceză, va alătura la cererea de concurs actul de învoire, pentru a concurge la aceasta parohie, dela P. S. S. Părintele diecezan din Arad.

Consiliul parohial ort. rom. din A. Șaguna

În înțelegere cu: *Traian Vașianu* protopop.

— □ —

3—3

Citiți și răspândiți

„Biserica și Școala“

Redactor responsabil: **SIMION STANA.**